

mollen, kikkers, maar vooral ook muizen en ratten. Ik kan dan ook niet begrijpen, waarom men in den reiger altijd den belager van onzen vischstand ziet, waardoor hij, dank zij onze wetgeving, op de zwarte lijst is geplaatst. En nu het dier eenmaal op die lijst voorkomt, meent ieder het recht te hebben den vogel te vervolgen. Kan men zich mooier stoffeering van ons polderland denken dan een roerlooze reiger weerspiegeld in het rimpellooze water van onze slooten en plassen? Wie het jachtterrein van deze prachtvogels kent, kan hen op ieder uur van den dag en tot diep in den avond daar aantreffen. Want in het half duister weet het dier nog evengoed zijn prooi te bemachtigen als in het volle daglicht; het accommodatievermogen van zijn oog is even nauwkeurig als dat der uilen. Geen vogel is zoo voor het polderland gebouwd als onze reiger. Met zijn lange steltpooten stapt hij rustig door de sompige weilanden. Zijn lange hals en snavel zijn er voor geschapen om zijn prooi ook uit het water te bemachtigen, terwijl de aigrettes op den rug, de kuifveeren op den kop en de lange borstveeren aan 't eind der hals als afvoerkanalen van het water dienst doen. Buitendien heeft het dier nog een dik kussen van vettige draadvormige veeren tegen het bovendee van zijn borst, onder de lange borstveeren zitten, waardoor de mogelijkheid buitengesloten is, dat zijn huid zou kunnen nat worden. Zijn zwavelgeel oog past in het groen der waterplanten als de boterbloem tusschen het gras der vette weilanden. Een beeld van ons polderland zonder den reiger zou een onbevredigenden indruk maken. 't Is dan ook te hopen, dat de zwarte lijst spoedig eens wordt herzien, of wat nog menscheijker is, dat de zwarte lijst voor goed zou worden ingetrokken en elke vogel de bescherming genoot, die nu aan slechts een deel van onze gevleugelde vrienden is toegewezen. Want als die toestand van uitroeiing van onze schoonste vogelsoorten nog lang duurt, is de tijd niet ver meer af, of het eertijds vogelrijke Holland, zal zijn merkwaardigste vogels verloren hebben.

't Is waar, dat enkele gemeentebesturen de groote, opvoedende kracht beseffen die er schuilt in de bescherming van in 't wild levende planten en dieren of stukken grond die door natuurschoon uitmunten. Zoo worden b.v. de reigers in de Diergaarde te Rotterdam in bescherming genomen. Maar verbazingwekkend is het, te zien, hoe het gemeentebestuur van de hoofdstad elk stukje grond, waar nog een ongebreidelde plantengroei bestond, of dat als vogeloord een vermaardheid had, aan de bouwwoede prijs gaf. Soms kan men zelfs de gedachte aan moedwillige verstering slechts met moeite onderdrukken. Zoo gaf b.v. het gemeentebestuur toestemming aan het Leger des Heils, des Zondags samenkomsten te houden met muziek onder de boomen waarin de eenigste flinke rockenkolonie van de stad nestelde! Zou de Vereeniging tot bescherming van vogels niet iets ten bate der stadsvogels kunnen doen?

J. DERKSEN.

UIT HET JAAR 1923.

WIJ komen in dit merkwaardige jaar ooren en oogen en aanteekenboeken te kort, om alle bijzonderheden vast te houden, die onze aandacht trekken. Een zachte winter, een voorjaar dat vrij normaal inzet, maar dan verloopt in een periode van abnormale lage temperatuur, geringe bezonning, overvloedigen regen, alles met zeer weinig afwisseling. En dan opeens, nog al klassiek vlak na den langsten dag, de hittegolf. Daarbij komt dan weer, dat de planten- en dierenwereld ook nog verkeert onder den invloed van de laatste jaren, die ook nog al aardig van het normale afweken. Geen wonder dus, dat de opteekenaar van natuurhistorisch gebeuren in verband met plaats en tijd — ik bedoel de phaenoloog — nu al sinds maanden smult aan bijzonderheden. Onze

Phaenologische Vereeniging zal ons vermoedelijk wel binnenkort vergasten op een dik rapport.

Ik wil echter in wijder kring wel even een paar gebeurtenissen vermelden en misschien hebben sommigen uwer ook nog wel iets te vertellen, zoodat we in later jaren in De Levende Natuur eens kunnen naslaan, hoe het in 1923 was.

Januari en Februari verliepen vrij wel normaal, alleen de paddestoelen waren nog erg in de war; in het begin van Maart vonden wij een mooi frisch exemplaar van de gewone champignon. Maar dan in Maart raken we erg achterop. Voor het eerst sinds jaren vliegen er op den tienden Maart geen hommels; ik zag de eerste pas een week later. Maar de tijftjaf was mooi op tijd, op den eersten officiëlen lentedag. Toen zagen wij ook het eerste zanglijsterei. In de eerste week van April hadden wij nog een paar mooie dagen, waarop ik het Korenburgerveen zag in zijn schoonste glorie, maar dan wordt het op den achtsten zeer koud en raken wij al meer en meer achterop. Op 5 Mei hebben we een flink warmen dag en dan ratelt 's avonds de nachtzwaluw, een geluid, dat we verder in de maand en tot Juli toe slechts zelden zullen hooren. Daarna komen drie weken van zeer lage temperatuur, meest beneden 12° C. op den middag en nabij het vriespunt in den morgen. In den regel bloeien in het Naardermeer de witte waterlelies overvloedig omstreeks 20 Mei, dit jaar waren ze op den 19den nog niet eens in knop en het duurde tot 10 Juni eer ze in bloei waren. Op dien datum bloeide de veenwortel nog niet eens en de wilde kamperfoelie zou juist beginnen. Dat geval met de waterlelies is wel een van de duidelijkste voorbeelden van vertraging, die we voor dit jaar te vermelden hebben.

Met de gewone klaprozen (*Papaver rhoeas*) ging het al net zoo. Ze waren heel aardig opgeschoten tot forsche planten met veel knoppen, maar die kwamen o, zoo langzaam naar boven en 't leek wel of de gebogen bloestengels niet rechttop konden komen. Eindelijk komen er eenige overeind en dan is het weer een geworstel van een heelen dag eer de ineengefrommelde kroonbladeren zich zoover gestrekt hebben dat ze de twee kelkblaadjes kunnen afwerpen. Alweer een treffend voorbeeld van vertraging. Maar sinds 22 Juni, toen de temperatuur voor het eerst weer steeg tot 20° C., is alles weer in orde en nu kan ik er iederen morgen, een uurtje na zonsopgang, van genieten, hoe in zeer korten tijd al die bloemen de kelkblaadjes laten vallen en zich snel ontplooien. Daar heb ik in een vorigen jaargang wel eens van verteld en nog altijd tel ik de papavers onder de allerprettigste bloemen in mijn tuin.

Met de kardinaalsmutsjes is het weer heel anders gegaan. Die verkeerren blijkbaar nog onder den invloed van den konijnenwinter 1921—1922. De overvloedige bloei van den herfst van 1922 is door de beide winterweekjes wel opgehouden, maar niet gestuit en zodoende hebben veel struiken gebloeid van October 1922 tot Juli 1923, wat in de historie der kardinaalsmutsen zeker een ongewone gebeurtenis mag heeten. De lentebloei kwam vrij wel op den normalen tijd, was zeer overvloedig en verliep door de lage temperatuur nog al langzaam, zoodat we tot in de eerste week van Juli nog rijk bloeiende struiken hadden, zoo rijk, dat de bloesem het blad verborg. De bloemen waren groot en nog al veel hadden roode vlekken op de kroonbladeren. Vijftallige bloemen waren er ook genoeg te vinden.

Maar wat het meest in 't duin de aandacht trekt, dat is toch wel de Drienerfmuur (*Moe-hringia trinerva*). Dit aardig plantje nam tot nu toe een bescheiden plaats in, maar thans schijnen de omstandigheden (welke?) zoo samengewerkt te hebben, dat het in de duinboschjes volstrekt de baas is geworden. Het bevoert er den bodem met hooge ijl-groene kussens waarop het wit der sterrenbloempjes aardig uitkomt. Zenegroen en Ruig Viooltje, keverorchis, wilde aardbei, al het aardig gedoe, dat gewoonlijk de duinboschjes siert, ligt nu begraven in de groene kussens of worstelt zich met moeite er door heen. De kou en de vochtigheid, die voor de andere planten een beletsel leken, schijnen deze duinerfmuur juist bijzonder goed te stade te zijn gekomen. Nu ben ik er benieuwd naar, hoe de plant de

hitte zal doorstaan en of de regen, die wij verwachten, haar opnieuw zal stimuleeren.

Verleden jaar hadden wij in het duin een dergelijke triomftocht van reigersbek, bitterzoet en stalkruid, thans schijnt het ook hondstong, slangenkruid en wilde reseda zeer naar den vleesche te gaan.

De Teunisbloem, die anders met Sint Jan in bloei komt is thans een dag of veertien verlaat en heeft in de eerste dagen van Juli zijn schade trachten in te halen door op één avond vijf of zes bloemen na elkander te openen. Thans is hij weer bedaard en doet gewone dingen.

Het voorjaarshelmkruid heeft bijzonder geprofiteerd evenals zijn plaatsgenoten, brandnetel en lookkraket. Het schijnt een nog al lage optimumtemperatuur te hebben. Zijn naam getrouw is het omtrent den eersten lentedag in bloei gekomen en het bloeit nog steeds voort, thans tegelijk met zijn verwanten, het Knoopig Helmkruid en het Gevleugeld Helmkruid. Sommige planten hebben een hoogte bereikt van 2,8 M., zeer vele halen de twee Meter en er zijn er ook die niet hooger zijn gekomen dan 1 decimeter. Ik heb mijn heele volkje eens bekeken — toch wel aardig, dat werken op een streng omsloten terrein — en bevonden, dat bij de forsche exemplaren de bladstand in kransen van drie het meest voorkomt. De andere en dat zijn dan nog altijd de meeste, hebben kruiswijzen bladstand, die echter naar boven toe verloopt in verspreiden bladstand, zoowel $\frac{1}{4}$ als $\frac{2}{5}$. Maar nu lijkt het mij buitengewoon interessant, dat de kransen van drie niet in verspreiden bladstand overgaan, maar zich streng blijven handhaven tot heel in het topje van de bijna drie meter hoge planten. Het lijkt, alsof deze forsche vorm eigenlijk het Voorjaarshelmkruid is in zijn ware gedaante, en dat die andere vormen als armoedsvormen beschouwd moeten worden. Ik merk wel, dat ik van mijn *Scrophularia vernalis* nog lang geen afscheid behoef te nemen; dat kon wel eens een stokpaardje worden.

Zooeven vertelde ik, dat de hommels zoo laat zijn gekomen. Iedereen constateert thans ook dankbaar, dat het voor de muggen geen gunstig voorjaar is geweest, onder anderen ook voor de malariamuggen, zoodat het eenige weken geleden nog al moeilijk was, om aan larven te komen. Maar ik vrees wel, dat, wanneer deze aflevering u in handen komt, het muggenleger zich even goed hersteld zal hebben als de konijnenbenden. Ik heb tenminste nu in mijn vogelrinkplaats al een heel aardige bevolking van steekmuglarven, die mij voor den winter nog heel wat ongemak zou kunnen bezorgen, als ik er geen stokje voor stak.

Met de vlinders is het ook maar zeer matigjes. Toen de Lookkraket zoo prachtig ging bloeien, spitste ik mij natuurlijk op de mooie Oranjetipvlindertjes. Maar waar die vroeger bij dozijnen fladderden langs den witten boschzoom of 's avonds zaten te slapen op de wit met groene bloemtrossen verscheen er nu slechts een enkele. Nog erger is het met de Sint Jacobsvlindertjes waarvan ik maar één enkel diertje te zien kreeg. Het Sint Jacobskruiskruid vaart er wel bij; er is op de groote dichte donkergroene bladerproppen geen enkele zebrarups te zien en als dat zoo voortgaat, dan zit het volgend jaar het heele duin onder het kruiskruid.

Sommigen uwer zullen over deze en dergelijke dingen ook wel wat te vertellen hebben.

JAC. P. THIJSSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Vogels op de vensterbank. — Met genoeg las ik het stukje over de bijen in „De Levende Natuur” Jaargang XXVII, Afl. 12. Gaarne vertel ik U nu iets over het vogelleven bij mij op de vensterbank.

's Winters heb ik daarvoor een breede plank, de lengte ongeveer even lang als de vensterbank, op zij een paar staande latjes en daarboven een dwarslat. Hier vinden de vogels hun eten, zooals oud brood in een houten bakje op de plank gespijkerd, en een schotel